

KUNSTPLAN

Fase 1

MINNESMERKE OVER KRIGSSEILERNE FRA STAVANGER-REGIONEN

INNHOLD

- 1: Innledning
- 2: bakgrunn - historie og lokasjon
- 3: overordnet idé for kunstprosjekt
- 4: forslag til gjennomføring
- 5: forslag til inviterte kunstnere
- 6: budsjett og finansiering
- 7: framdriftsplan fase 1 og fase 2
- 8: vedlegg

1: INNLEDNING

Stavanger kommune ønsker å hedre krigsseilerne etter 2.verdenskrig med et minnesmerke i Vågen i Stavanger. Minnesmerket skal plasseres på Helmich Gabrielsens plass på Strandkaaien og vil inngå som en del av en helhetlig plan for opparbeidelse av plassen.

Da prosjektet kombinerer oppføring av et minnesmerke som et kunstprosjekt i offentlig rom med opparbeidelse av et av byens uterom, gjennomføres det som et samarbeid mellom kommunens kulturavdeling og avdeling for park og vei.

Arbeidet med realisering av minnesmerket deles inn i to faser.

Fase 1 består av planlegging og utvikling, det utarbeides kunstplan og gjennomføres et seminar om minnesmerker og krigsseilerhistorie, samt avholdes en lukket konkurranse om utforming av et helhetlig prosjektforslag.

Fase 2 innebærer realisering av vinnerutkast fra konkurransen.

Fase 1 er ferdig finansiert mens finansiering av fase 2 pågår fremdeles, så endelig budsjett vil først besluttes mai dette år. (Mer informasjon om dette under hovedpunkt 6; budsjett og finansiering.)

Denne utgaven av kunstplanen omhandler fase 1.

Prosjektets navn:

Minnesmerke over krigsseilerne i Stavanger-regionen

KUNSTKOMITÉ:

Prosjektansvarlig:

Prosjektkoordinator: Kulturavdelingen v/Inger S. Bjerga
Prosjektleder. Park og vei v/Hanne Polden Sæverud

Kunstkonsulent:

Kenneth Varpe, sekretær og leder av kunstkomiteen

Brukerrepresentant:

Stavanger Søemandsforening ved Leif H. Helland

Øvrige:

Hanne Windsholt, byantikvar

Ressurser:

Maritimt museum, v/Anne Tove Austbø
Stavanger Sentrum AS (STAS), v/Kristin Gustavsen

2: BAKGRUNN - historie og lokasjon

Første del i dette kapitlet informerer om utgangspunktet for prosjektet, krigsseilerne, mens andre del beskriver den aktuelle plasseringen for minnesmerket; Helmich Gabrielsens plass.

KRIGSSEILERNE

Uttrykket «krigsseiler» er betegnelsen på et besetningsmedlem om bord i norske handelsskip under de to verdenskrigene.

Under første verdenskrig var Norge nøytralt, men likevel ble i alt 647 handelsskip torpedert eller minesprengt med tap av rundt 1500 sjøfolk. Da Tyskland okkuperte Norge 9. april 1940, sto det om lag 27 000 sjøfolk om bord på den norske handelsflåten, av dem var 24 000 nordmenn. Om lag 200 var kvinner. I tillegg seilte det noen tusen norske sjøfolk på andre nasjoners skip.

Krigsseilernes innsats i andre verdenskrig vurderes som Norges viktigste bidrag til de alliertes seier over den tyske krigsmakten.

“ – Uten den norske handelsflåte og de norske sjømenn ville England og de allierte tapt krigen.”

Sir Noel Philip Barker, engelsk fredsprisvinner

*Unge sjøfolk på akterdekk, og forside av sjøfartsbok.
Begge foto fra Stavanger Søemandsforenings arkiv*

Under ekstremt vanskelige forhold fraktet norske handelsskip drivstoff, krigsmateriell og andre varer, først og fremst over Atlanterhavet, men også i Middelhavet, Indiahavet og den vestlige del av Stillehavet. Foruten krigsseilere som var ombord på skip utenfor Norge - uteflåten - så var det også mange som måtte seile i norsk og nordisk farvann - hjemmeflåten. Skipene i uteflåten seilte til allierte havner da Norge ble okkupert i april 1940, under Nortraships kontroll. Nortraship (The Norwegian Shipping and Trade Mission) var en organisasjon opprettet av norske myndigheter i 1940 for å disponere den norske handelsflåten. Med over 1000 skip til disposisjon var det verdens største rederi og leverte et svært viktig bidrag til den allierte krigsinnsatsen. Skip som var i norsk og nordisk okkupert farvann, også passasjerskip som Hurtigruten og kystruter, ble satt under tysk kontroll.

RAPPORT AV "BARFONN'S KRIGSFORLIS

Texas City den 17. september, 1941

Kl.16:05 lot på fortsinngene og forlot kaien med los ombord, bestemt for Storbritania via Sydney, C.B. Last inne 15454 ton med bensin. Dypgående forut 28' 4" akter 30' 0" i brakkvann. Kl.18:00 kvittet losen.

Sydney den 20. september

Kl.19:35 kom los ombord. Kl.20:50 ankret på Sydney red. Under oppholdet i Sydney ble en 3° kanon montert akter.

Sydney den 5. oktober

Kl.07:70 kom los ombord. Kl.08:25 var ankeret oppe. Kl.08:15 kvittet losen og man man/vrarte rundt med marinesfolk ombord og prøveskjøt kanonen. Kl.12:00 var prøveskytningen over og marinesfolkene ble satt iland. Man fortsatte reisen i konvoy, bestemt for Clyde. Forskjellige kursor ble styrt after ordre fra Commandøren.

I sjøen den 14-15-16. oktober

Konvovakt ble holdt både dag og natt hele døgnet rundt.

Den 16. oktober.

Omkring Kl.21:0 ble flere båter i konvojen torpedert. Hele mannskapet ble varslet og å holde sig klar med livbåtene. Utøver natten ble flere båter torpedert.

Den 17. oktober

Omkring ca. Kl.01:00 ble M/T Barfonn rammet av en torpede i maskinrummet, og en kraftig eksplosjon opstod. Skibet begynte å synke med akterenden først. Livbåten og motorbåten, samt flåten akterut kom i vannet. Torpederingen fant sted ved vaktskiftet. Klokken ombord var satt fra en time, Kl.24:00, så der var to vakter i maskinrummet. Alle som befant sig der ble drept ved eksplosjonen. Likeledes flere av mannskapet som befant sig i nærheten av eksplosjonen ble drept av denne. Ca. Kl. 02:00 ble M/T "Barfonn" igjen rammet av en torpede og en kraftig eksplosjon opstod midtaks. Skibet begynte med en gang å synke, men ble set flytende med baugen over vannet, Kl.02:45. Ca. Kl.02:50 ble 24 mann tatt opp av den kanadiske corvette H.M.C.S. "Wetaskin", no.175 - Lieutenant Commander G. Windover, R.C.N.T.

Mandag den 20. oktober

Om formiddagen ble 24 mann landet i Reykjavik. De var:

Erling Vorberg.....	Kaptein	Andreas Sonne	lettmatros
John Vignes	2.styrmann	Ejarns Gberg	stuart
Arne Sunnberg	2.styrmann	Nils Kihle	sessegutt
Hans Johannsen	bidsmann	Dan Finley	"
Håkon Halvorsen	matros	Roy Mathews Johnson...	salongutt
John Skogen	"	Einar Holst	2.maskinist
Sidney Harris	"	James Mac Gregor	maskinassistent
Roy Harrison	"	Harald Hansen	elektriker
Arne Andersen	lettmatros	Harald Unneland	motormann
Einar Andersen	"	Lars Eika	"
Roy G. Vax	"	Florent Morin	ambros

Hardt ute, hardt hjemme

I løpet av krigsårene var spesielt sjøfolk som seilte ute en sterkt utsatt gruppe. Krigsseilerne gjennomgikk betydelige psykiske påkjenninger; de var i konstant fare for voldsom død, de opplevde hjelpeløshet og forsvarsløshet overfor overmakt og fiendtlige fly- og ubåtangrep, samt en manglende forbindelse til familie og venner hjemme i Norge. De kunne også risikere å bli utsendt på ny, etter å ha kommet hjem.

Etter krigens slutt fant mange sjøfolk det vanskelig å dra rett hjem. Foreldrene kunne være døde eller familien spredt rundt om, og det var lite å vende tilbake til. I noen tilfeller ble de gående i byene, uten bolig og arbeid. En del sjøfolk ble tilbudt bolig i brakker av ganske enkle og provisoriske slag. Noen av sjøfolkene hadde med seg forlovede eller kone, noen hadde også barn.

Det ble en vanskelig start i land, under trange og kummerlige kår. Deres innsats ble ikke hedret på samme måte som de som seilte i marinen, og det tok flere tiår før man fikk på plass ordninger som skulle hjelpe dem. Mange av sjøfolkene var skadet, fysisk og psykisk, men kunnskapen om og forståelsen for sjøfolkens erfaring var liten innen helse- og sosial-tjenesten. En del sjøfolk utviklet vesentlige psykiske symptomer også mange år etter krigen, kjent som «krigsseilersyndrom». Det er ikke et spesifikt syndrom, men beskriver de nå kjente psykiske og fysiske senfølgene av langvarige psykiske påkjenninger (posttraumatisk stresslidelse), som kommer til uttrykk som angst, mareritt, søvnproblemer og funksjonssvikt. Det antas at de langvarige påkjenningene hos noen kan ha ført til varige forandringer i hjernens funksjon og struktur (hjerneskadet).*

*kilde: Store Medisinske Leksikon <https://sml.snl.no/krigsseilersyndrom>

Disse påkjenningene fikk økonomiske og sosiale konsekvenser for flere av krigsseilerne og deres familier, og i etterkrigsårene kunne ordet krigsseiler gi negative assosiasjoner i deler av offentligheten.

På overtid

I dag er krigsseilernes innsats anerkjent i den norske offentlighet, men det var først i 2013 at det ble gitt en offisiell beklagelse til krigsseilerne for den manglende offentlige støtte og forståelse de møtte i etterkrigs-Norge.

Under er et utdrag fra daværende forsvarminister Anne-Grethe Strøm-Erichsens tale til krigsseilerne, i Fredsparken i Risør 3.august i 2013;

Fortellingen om våre krigsseilere er en rystende beretning.

Om et samfunn som ikke var godt nok forberedt på å ta vare på noen av de største krigsheltene.

Om avvisning og fornektelse.

Dere krigsseilerne kan ikke klandres. Dere antok at samfunnet vil verdsette innsatsen deres.

Men dere ble skuffet.

Som samfunn skuffet vi dere.

I dag ber jeg derfor på vegne av den norske stat om unnskyldning for den behandlingen krigsseilerne ble utsatt for etter krigen.

Det som har skjedd, eller ikke skjedd, er også vår historie. Det vil ligge der som avtrykk og som en lærdom for ettertiden.

Vi må lære om historien. Og vi må lære av historien.

Flere steder i landet har det i den senere tid blitt oppført minnesmerker for å hedre lokale krigsseilere. Av de over 35.000 nordmennene som seilte ut under krigen, kom kanskje 3000 fra Rogaland, og vi vet at minst 140 sjøfolk fra Stavanger fikk en våt grav.

I samarbeid med Stavanger Søemandsforening og private initiativtakere ønsker Stavanger kommune og de omliggende kommunene Sandnes, Sola og Randaberg nå å reise et minnesmerke over krigsseilerne fra regionen.

HELMICH GABRIELSENS Plass

Stavanger kommune har allerede definert en lokasjon for minnesmerket; Helmich Gabrielsens plass ved Vågen i Stavanger sentrum.

Plassen er oppkalt etter Helmich Gabrielsen (1752-1828) som var en av byens mest velstående kjøpmenn og skipsredere. Stavanger kommune står som eier av utearealet, som er regulert til offentlig byrom. Det ligger rett sør for Stavanger maritime museum, og er tett på der hvor flere av krigsseilerne mønstret på, og har dermed en innholdsmessig og historisk relevans for minnesmerket. De følgende avsnittene beskriver byrommet, og nevner aspekter det må tas hensyn til i utforming av et konkurranse-forslag.

Overordnet grep og visjon

Dagens byrom skal oppgraderes i sammenheng med oppføring av minnesmerke over krigsseilerne. Byrommet skal være rammene for minnesmerket. Minnesmerket skal fungere som et selvstendig kunstverk, samtidig som det skal ha en god kobling med stedet. En målsetning er at grepet som helhet skal kunne gi en estetisk opplevelse og bidra til et sted for refleksjon og ettertanke.

Dagens byrom inneholder mange elementer som uteservering, forbindelser for gående osv. Alle disse elementene må ivaretas og opprettholdes. Byrommet skal oppleves som inviterende for alle brukere. Byrommet er et historisk rom med eldre sjøhus, som også må fortsette å komme til rette og nye grep må innordne seg denne bykonteksten.

Historikk, vern og bykontekst

Byrommet er en del av den gamle trehusbebyggelsen, Middelalderbyen. Plassen ligger åpen ut mot havnen og er omkranset av verneverdige sjøhus på de tre andre sidene.

I disse byggene er det uteservering, restaurant, nattklubb og utleie av lokaler. Stavanger Søemandsforening har også fast samlingssted her. Museet har mye virksomheter med faste utstillinger og arrangementer.

Byrommet grenser til Nedre Strandgate, hvor Gamle Stavanger og Straen ligger bak. Gamle Stavanger er kjent for sine hvite trehus. Det er også rett bak her at de gamle terrasse-hagene ligger.

Groombrønnen ligger også bak, og litt lengre opp den gamle Lendeparken. I dag er det flere utesteder i bakgatene. Flere smug danner forbindelsene til disse gatene bak.

Foran byrommet ligger Strandkaien og deretter sjøen (Stavanger havn). Her er fortauet og kanten mot sjøen opparbeidet etter veilederen for den blå promenade. Torget i Stavanger sentrum ligger veldig nært. Sjøhusene danner den ytre kanten (sjølinjen) mot der det tidligere var kun sjø. Alt videre mot sjøen er kunstig bygget opp.

Grunnforhold og vern

Byrommet ligger i Middelalderbyen, som er underlagt sterke vernehensyn. I tillegg er det ukjente forhold knyttet til grunnmasser og forurensing. Byrommet er innenfor sonen som er markert som aktsomhet. I nærheten av denne plassen er det områder som er markert med gult, markert som akseptabel forurensing.

Det er derfor viktig at teamet i forbindelse med utformingen av skisseforslaget gjør seg kjent med relevante forhold som vil påvirke

hvordan prosjektet og planløsning utformes, slik at forhold i grunnen, inkludert rør, ledninger, kabler mm. Ikke kommer i konflikt med løsningene i skisseforslaget. Det er viktig at teamet i skisseforslaget kan sannsynliggjøre at hovedgrepene i forslaget kan realiseres.

Det vinnende teamet som tildeles oppdraget må søke Rogaland fylkeskommunen (tidligere Riksantikvaren) om tillatelser. Det må være en tett dialog med Stavanger kommunes byantikvar for rådgivning under detaljplanleggingen. Oppdragsgiver vil ha denne dialogen og koble teamet på. Teamet står som ansvarlig for å søke om nødvendige tillatelser.

Skal noen av brosteinene av, må det sendes søknad om disp. fra kulturminneloven til Rogaland Fylkeskommune. Det er en stor fordel at graving/dyp fundamentering unngås for at gjennomføringen skal være enklest og minst kostbar. Skal det legges inn ledninger e.l., bør eksisterende grøfter kartlegges og det bør tilstrebes å følge gamle grøfter.

Paviljongen og andre elementer

På plassen står i dag en konstruksjon, et glasstak på støpejerns-søyler. Den ble bygget i 1986, og søylene er fra en gammel lagerbygning. Glasstaket er formet som to sjøhus (som takene på bygningen bak). Overbygget gir ly for regn og blir i perioder brukt til blant annet uteservering under arrangementer.

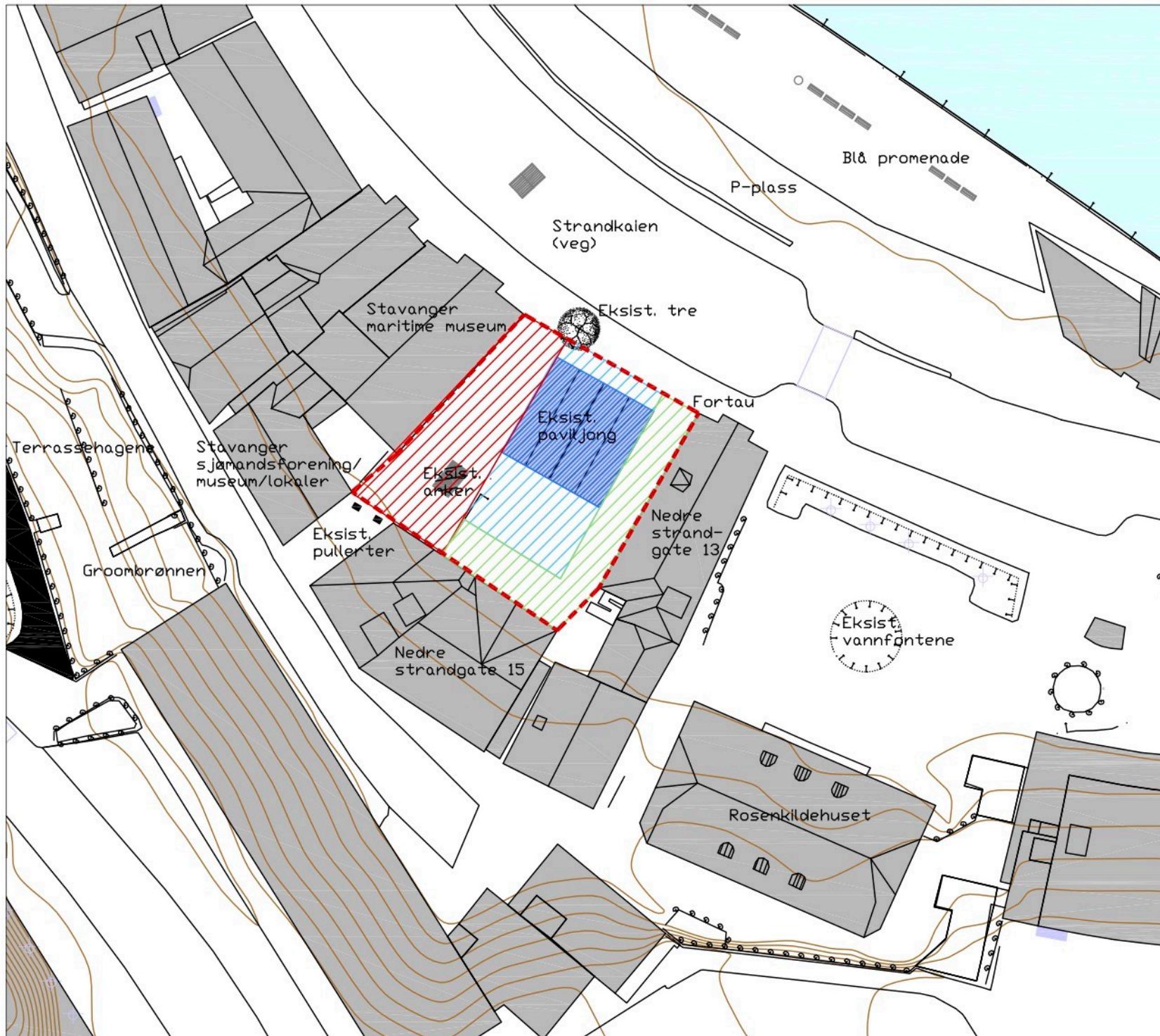
Eldre bilde viser søylene i bruk i havneskur på andre siden av vågen, på Skagenkaien ved tollboden.

Helmich Gabrielsens plass framstår i dag som noe tung, mørk og lukket. Det skyldes i stor grad den massive konstruksjonen som opptar store deler av plassen. Konstruksjonen er sjeldent i bruk, og bærer også preg av dårlig vedlikehold.

Denne paviljongen skal derfor fjernes. Fjerning av paviljongen inngår i prosjektet. Søylene fra et gammelt lager, havneskur. Søylene kan gjerne gjenbrukes dersom det er hensiktsmessig og ønskelig. De har en historikk til området og kan fungere på nye måter. Dersom de skal brukes vil byantikvaren kobles på som rådgivende og for å gi evt. avklaringer. Hvis de ikke skal benyttes, skal de tas vare på i kommunens lager.

Andre installasjoner på plassen er et eldre anker fra siste halvdel av 1800-tallet, liggende på skiferstein. Dette skal fjernes av Stavanger maritime museum. Fjerning av fundamentet skal inngå i prosjektet. Det er mulig å gjenbruke materialet fra fundamentet. Det kan også være mulig å gjenbruke ankeret, men det må i så fall vurderes av Stavanger maritime museum som må være enig i forslag til løsning. Ankeret er i dårlig tilstand, og må muligens rehabiliteres først. Stavanger maritime museum vil ha ansvar for eventuell rehabilitering. Hvis det skal brukes, må det fortsatt forbli som et eget objekt, uten å bli ødelagt eller endret.

Oversiktskart for byrommet
(soneinndeling)

- Plangrense
- ▨ Delvis tilgjengelig areal som kan brukes til minnesmerket
- ▨ Tilgjengelig areal som kan brukes til minnesmerket.
- ▨ Innenfor dette arealet skal det være plass til uttrykingsbøller. Innganger og nødutganger skal ivaretas.
- ▨ Innenfor dette arealet skal det være plass til uteservering. Innganger og nødutganger skal ivaretas.

Rev.	Dato	Revisjonen gjelder	Utlært	Kont.	
STAVANGER KOMMUNE PARK OG VEI					
Minnesmerke over Krigsseilerne Helreich Gabrielsens plass				Dato: 02.02.21	Tegnr.
				Saksbehandler: HPS	Sign.
Planen er utarbeidet av		Tegning nr. PV001		Målestokk: 1:200 (A4)	
				Prosjekt nr.	

Materialer og vegetasjon

Byrommet er i dag belagt med eldre storgatestein som for det meste er lagt i buemønster. Det er ønskelig og riktig å bevare så mye som mulig av eksisterende steinbelegning. Dersom steinen må tas opp, stilles det høye krav til hvordan den legges på nytt, slik at det gamle buemønsteret fortsatt blir liggende på samme måte. Det skal derfor legges et prøvefelt som skal godkjennes av oppdragsgiver/byggherre før videre legging kan fortsette. Størrelse på prøvefeltet må være rundt 4 - 5 m².

Dersom det er behov for mer stein, har Oppdragsgiver noe gammel smågatestein og storgatestein på et lager som kan brukes. Legging av stein må inngå i prosjektet.

Nye materialer som brukes i byrommet skal harmonere med omgivelsene, og ikke virke forstyrrende.

Det skal settes opp hylser som skal brukes til gjerder for uteservering. Nøyaktig plassering og antall vil skje i dialog med Oppdragsgiver. Gjerder for uteservering er ikke en del av dette prosjektet. Prosjektet kan derimot foreslå dette eller andre elementer som kan gi avgrensing.

Nedenfor Strandkaien går promenaden, som er utformet etter prinsippene for den «blå promenade». Det er kun ett tre som står på «utsiden» av byrommet på fortauet. Det er viktig at det blir tatt hensyn til trerøttene under utformingen. Det kan legges til rette for mer grønt inne i selve byrommet. Det er et overordnet mål for Stavanger kommune å øke bynaturen. Det er viktig for biologisk mangfold og for trivsel for byens brukere. Siden dette er i et sentralt byrom hvor det kan være mye tråkk, hærverk osv., er det ekstra viktig at eventuell beplantning egner seg særlig godt i anlegg, og at det velges stor størrelse og god kvalitet på trær og gode valg for bunndekning og

planter i mellomsjiktet. Vegetasjon kan brukes på en slik måte at det gis en funksjon, f. eks. som hjelp til avgrensninger osv. Fra historisk perspektiv var det ikke noe grønt i slike byrom og det er derfor viktig at eventuell beplantning gjøres «varsomt».

Det er svært viktig at alle materialer som anvendes er robuste. Det er et sentralt byrom som kan innebære røff bruk, høy belastning og hærverk. Det er viktig at byrommet er enkelt å drifte.

Vær og naturelementer

Stavanger kommune har et overordnet mål om å bruke naturbaserte løsninger for overvannshåndtering. Ettersom området ligger i sone for flom ved havnivåstigning og er innenfor området med stormflo, så må prosjektet arbeide for at utformingen og materialbruken tåler denne påkjenningen. Det går noen vannveier gjennom uterommet i dag. Det kan kobles på vann til kommunens ledningsnett. Nærmeste vannledning som kan brukes er i Strandkaien. Det må i så fall settes ned ny kum med vannmåler osv. Egen norm for VA og krav fra oppdragsgiver må følges.

Bruk av vann er ofte vellykket og skaper både ro og aktivitet på samme tid. Det er samtidig ofte en utfordring å bruke med tanke på drift. Det må derfor tenkes nøye gjennom hvordan dette skal løses slik at vedlikeholdet er enkelt og med lave driftsutgifter. Det må også tenkes på at vannet er utformet på en slik måte at det ikke gir sikkerhetsutfordringer for små barn eller voksne sent på lørdagskvelder.

Området i og rundt Vågen er vindutsatt med få steder for publikum å finne et sted å oppholde seg i ly av vær og vind. Dette byrommet har

«vegger» på tre av sidene pga. sjøhusene, som kan skape litt le og opplevelsen av å være i et rom. Den siste siden vender rett ut til sjøen, som gir flott utsikt mot den andre siden av kaien, mot byen og Valbergtårnet. Samtidig skaper den åpne siden ofte en kald vind og gufs fra sjøen.

Dagens paviljong gir le for regn. Muligheter for le for regn og vind, kan derfor vurderes i nytt forslag. Det må da fremstå luftig og ikke være i konflikt med vernehensyn. For uteserveringen vil det vært mest hensiktsmessig hvis evt. overbygg var nærmest byggene. Det er allikevel litt mer komplisert på grunn av vernehensyn.

Byrommet er i dag ganske skyggeutsatt. Høye bygninger rundt og ugunstig plassering med tanke på sol, gir mye skygge. Det er helt vesentlig for at ny utforming skal fungere bra, at solforholdene tas med i analysearbeidet.

Belysning

Byrommet ligger innenfor kommunedelplan for Stavanger sentrum. Lysplan for Stavanger sentrum, behandlet i Utvalg for miljø og utbygging 28.10.20 gjelder for dette området. Planen trekker frem muligheter og begrensninger. Byrommet kommer innenfor «Sjøfronten». Det er flere lysfaglige anbefalinger som kan brukes i utarbeidelse av lyskonsept.

Det skal være god belysning med LED i hele byrommet. Belysningen skal skape trygghet og øke bruken på kvelds- og vintertid. Det er allikevel viktig å ta vare på naturen og biologiske mangfoldet, som kan bli forstyrret av feil eller for mye lys. Det er dermed viktig å legge opp til hensiktsmessig og gjennomtenkt lysbruk.

Det skal utarbeides en helhetlig belysningsplan som består av "grunnbelysning" og evt. "effektbelysning". Effektbelysningen skal inkluderes i budsjettet for opparbeidelsen. De to eksisterende eldre lysmastene som er på plassen i dag gir ikke nok og god belysning og må skiftes ut. Andre lyskilder er lys på husvegg/fasade og strølys fra gate/fortauet. Det kan være aktuelt å bruke den nye utgaven av «historisk lykt» i dette byrommet. Denne blir kalt for «den engelske lykt» og har LED under som kan gi god grunnbelysning. Mer informasjon om dette vil evt. bli gitt under detaljprosjekteringen.

Flere trekker fram viktigheten av lys og at dette området oppleves som mørkt. Belysning kan dermed være et viktig element å jobbe med. Variert belysning og effektbelysning av minnesmerket kan være viktige elementer for å skape nye opplevelser og øke tryggheten og bruken av byrommet.

Det skal være belysningskonsulent/lysdesigner som kvalitetssikrer belysningskonsept og utarbeider teknisk belysningsplan for prosjektet.

Stavanger kommune skal starte opp et eget prosjekt for å få laget en belysningsplan av bygningsfasadene (sjøhusrekkene). Det inngår altså ikke i dette prosjektet.

Lysplan med konsept og valg av armaturer osv. skal godkjennes av Oppdragsgiver og Lyse lux. Belysning skal i etterkant driftes av Lyse lux.

Brukergrupper og universell utforming

Et byrom fungerer godt først når det er i bruk av mange ulike brukergrupper til ulike tider. Det skal være plass til eldre, voksne, ungdom og barn. Allikevel vil noen byrom være mer spisset mot

enkelte brukere. Dette byrommet skal fungere særlig godt for ferdsel og opphold på dagtid, men det skal også fungere godt til utelivet med uteservering på kveldstid. Turister vil også være en stor brukergruppe her.

Byrommet skal fungere godt for barn som er med på ulike arrangementer av museet. Slike arrangementer skaper ofte ringvirkninger og skaper liv både for de som deltar, men også for forbipasserende. Byrommets hovedbrukergruppe er dermed kanskje aller mest familier med barn, voksne og den eldre brukergruppen.

Byrommet skal være fleksibel til ulik bruk (flerfunksjonell). Det skal være universell utformet og være tilpasset allsidig bruk for ulike grupper, funksjoner og behov. Utforming skal ivareta ulike gjeldende normer og forskrifter, som f.eks. Lekeplassforskriften. Elementer som inviterer til lek og aktivitet, skal utformes på en slik måte at det er mest mulig trygt og sikkert.

Byromstrategien viser til at byrommene skal:

- Øke variasjon av opplevelser og attraksjoner i byrommene.
- Stryke stedsidentiteten med byrommet som historieforteller.
- Styrke sambruk av byrom ved å legge til rette for midlertidige tiltak og permanente funksjoner.
- Byrom som er målrettete for dets brukere og målgruppe.

Det skal være førende for videreutvikling av Helmich Gabrielsens plass at byrommets historie og identitet, sammen med krigsseilerens historie, skal reflekteres. Byrommet skal sammen med minnesmerket danne en estetisk helhet og være et godt sted for opphold. Det skal samtidig fremstå som funksjonelt og være tilgjengelig for bruk for byens befolkning.

Byliv med uteservering og aktiviteter

Byrommet skal opprettholde uteservering langs bygningene (Nedre Strandgate 13 og 15), slik at det også skaper liv gjennom bruk og opphold på plassen. Det må ikke legges opp til noe som gjør at den daglige driften og vedlikeholdet blir vanskeligere, tvert imot bør utformingen av byrommet inkludere uteserveringsarealene på en slik måte at det øker trivsel på uteserveringen, samtidig som det er effektivt for driften.

Stavanger maritimt museum bruker i dag byrommet aktivt. Det brukes for å fortelle om byhistorien. F.eks. fortelles det om at sjølivet gikk akkurat i kant med fortauet og de gamle sjøhusene. Rett utfor sjøhusene var det før sjø og hele havna er kunstig bygget opp. De arrangerer også flere aktiviteter og arrangement. Da er det ofte skoleklasser som inviteres eller familier. Men de har også noen arrangementer på kveldstid hvor voksne er målgruppen. På arrangementene bruker de byrommet aktivt til å f.eks bygge lekebåter og lage båtknuter, og aller helst teste de selvlagde båtene i et bærbart basseng, som er litt opphøyet. Dette er en populær aktivitet som ofte skaper mye liv og røre ellers i byrommet. Museet har stor glede av å bruke byrommet aktivt. De har stor nytte av den korte veien fra inne til ute, både med tanke på materialer som skal brukes, men også vårt skiftende vær. Tilgang til strøm kan bidra til at det blir lettere å ha mindre arrangementer ute i byrommet. Det bør undersøkes når belyningsplan lages.

I Nedre Strandgate 17 har Stavanger Søemandsforening lokaler for sin virksomhet. Disse lokalene leies også ut til ulike arrangementer. Adkomst for vareleveranse med bil langs Stavanger maritimt museum er derfor nødvendig.

Dette byrommet brukes også som en gjennomfartsåre på felles befaringer inn til Gamle Stavanger.

Forbindelser

Det er flere forbindelser i og rundt byrommet. Det er forbindelser på tvers, langs husveggene og på fortauet utfor. Dagens forbindelser for gående skal opprettholdes. Byrommet skal være lett å lese og navigere seg i. Universell utforming skal ivaretas.

Det skal være forbindelse mellom smugene og være enkelt å komme inn i byrommet og videre gjennom til Gamle Stavanger. Flere går også forbi byrommet enten langs havna, på den blå promenade eller på fortauet rett utfor. Det er mange som går dette strekket til boligområder, men også til Bjergsted, hvor f.eks. Konserthuset og flere andre sentrale virksomheter ligger. Det er flere innspill på at dette strekket til Bjergsted oppleves som langt og ensformig. Det vil være en fordel hvis byrommet kan være med på å bryte dette og skape en opplevelse på veien.

Ute ved havna står det ofte store cruisebåter på sommerhalvåret.

Rogaland brann og redning IKS (ROGBR) krever innkjøring til byrommet og oppstillingsplass for brannbil. Slik byrommet er i dag er det hensiktsmessig at oppstillingsplassen er nærmest Stavanger maritime museum, men det kan vurderes. Da må det eksisterende ankeret fjernes.

Det er nødvendig at området nærmest byggene er frie for faste elementer, slik at nødutganger er åpne og tilkomst for enkelte vareleveringer kan skje. Uteserveringen vil også i hovedsak være nærmest byggene.

Opphold, fasiliteter og møblering

Det skal være mulig å sitte ned på plassen. Det vil være en fordel med bord-funksjon, som et sted å sette mat og drikke. Noen av sitteplassene må tilfredsstillende krav til universell utforming. Her er det særlig viktig at solforholdene tas med i vurderingen for plassering. Før har det vært benker langs husveggen til Stavanger maritime museum. Dette kan vurderes på nytt så lenge innkjøring for brannbil ikke blir hindret.

Det skal settes opp søppeldunker og oppdragsgiver vil vurdere om det skal settes opp en smart søppeldunk (Big belly), slik at det gir mindre driftsutgifter på sikt. Dette vil bli avklart fra oppdragsgiver på et senere tidspunkt.

Eventuell møblering som benker og belysning bør ha gjennomgående standard og materialbruk, slik at byrommet oppleves helhetlig og med høy kvalitet. Robusthet mot hærverk og klima, er svært viktig i dette byrommet. Deler av f.eks. møbleringen kan også løses kreativt og kunstnerisk, med bevisst fargebruk.

En helhetlig plan for opparbeidelse av plassen med minnesmerket vil representere et løft ikke bare for Helmich Gabrielsens plass, men for hele området.

3: OVERORDNET IDÉ FOR KUNSTPROSJEKT

Kombinere minnesmerke og offentlig byrom

Prosjektet inneholder både oppføring av et minnesmerke som et kunstprosjekt i offentlig rom, samt opparbeidelse av et av byens mest sentrale uterom, og det gjennomføres derfor som et samarbeid mellom kommunens kulturavdeling og avdeling for park og vei.

Det å se de to aspektene i sammenheng vil gi mulighet for å tenke mer helhetlig, og kan bidra til å både skape en sammenhengende ramme og kontekst for minnesmerket og etablere en kunstnerisk bearbeidelse av uterommet.

Kunstkomiteen foreslår derfor at det til konkurransen inviteres inntil fire team bestående av både kunstner og landskapsarkitekt, med mål om at disse leverer helhetlige forslag som kombinerer utforming av minnesmerke med opparbeidelse av plassen på et vis som ivaretar både det historiske utgangspunktet og kravene til uterommet.

Kunst kan gi nye innsikter og perspektiver, stille spørsmål og presentere alternative tenkemåter og virkeligheter, rive ned barrierer og skape samhold. Den kan få oss til å reflektere over oss selv og fortellingen om den verden vi er den del av, men også hvordan og av hvem denne fortellingen fortelles.

Med minnesmerket ønsker Stavanger kommune å hedre krigsseilerne som deltok i å aktivt gjenskape et fritt og demokratisk styrt Europa, og på den måten bidro til at vi i dag kan leve i et fritt land. Minnesmerket kan forhåpentligvis være en påminnelse til fremtidige generasjoner om at fred og velstand ikke er noe vi kan ta for gitt.

Selv om det er et spesifikt historisk utgangspunkt, som man ønsker formidlet eller aktivert gjennom minnesmerket, så er det kunstkomiteens ønske at utformingen og det visuelle uttrykket har egenskaper som gjør at det også har en verdi som et autonomt samtidskunstverk. Det er ønskelig at det gjennom sin forankring i historien ikke kun formidler fortiden, men åpner opp og knytter sammen historie og samtid på et vis som gir mulighet for stimulering, undring og refleksjon hos den som opplever det.

Permanente kunstverk kan virke identitets-byggende for rom og steder, og åpner opp for å bli kjent med og oppleve kunst over tid. Det har potensiale til å stimulere til samtale og opplevelser på tvers av generasjoner, bakgrunn og kultur. Dette minnesmerket vil oppleves av mange ulike mennesker, noen vil bare se det én gang idet de passerer langs vågen, mens andre vil etablere et forhold til det

- og stedet det befinner seg i - over mange år, kanskje gjennom et helt liv.

Utformingen av minnesmerket og byrommet som helhet skal bidra til positiv bruk og skape opplevelser.

- Minnesmerket skal, utover å aktivere det historiske utgangspunktet også ha kvaliteter som et autonomt verk.
- Minnesmerket skal være stedstilpasset og inngå som en naturlig del av byrommet.
- Utformingen av minnesmerket og byrommet skal løses som en helhet
- Funksjoner og bruk av dagens byrom må ivaretas (tilgjengelighet, forbindelser, uteservering, utrykning m.m.)
- Ny oppgradering skal bidra til mer aktivitet og økt attraktivitet. Byrommet skal oppleves som et godt sted å være.
- Ny oppgradering skal formidle krigsseilernes og ivareta stedets karakter.
- Minnesmerket og ny oppgradering skal være robust og driftssikkert (vær, flom, hærverk, vedlikehold m.m.).
- Ny oppgradering skal gi hensiktsmessig og bedre belysning.

4: FORSLAG TIL GJENNOMFØRING

Da prosjektet ikke er fullfinansiert ved oppstart, er det vurdert som hensiktsmessig å dele prosjektet inn i to faser, slik at man kan påbegynne arbeidet fase, samtidig som det arbeides videre med finansiering. Kunstplan for prosjektet vil derfor også godkjennes for hver fase.

Fase 1 består av utforming av konkurranse og et seminar i forbindelse med befaring av sted og kontekst, mens **fase 2** består av selve realiseringen av minnesmerket og opparbeidelse av uterommet.

I og med at målet for prosjektet er å oppføre et minnesmerke som et kunstprosjekt i offentlig rom, samt opparbeide et av byens mest sentrale uterom, så foreslår kunstkomiteen som nevnt i forrige kapittel at det avholdes en lukket konkurranse, der det inviteres inntil fire team bestående av både kunstner og landskapsarkitekt, slik at disse sammen leverer helhetlige forslag som kombinerer utforming av minnesmerke med opparbeidelse av plassen. Disse teamene vil inviteres på bakgrunn av innsendt materiale etter en åpen prekvalifisering. (Se for øvrig fremdriftsplan under hovedpunkt 7.)

Dette er et teknisk og kunstnerisk utfordrende prosjekt som krever:

- erfaring, eller på annen måte forutsetninger for å hankses med alle sider av et slikt prosjekt.
- evne til å foreta en analyse av historikk, sted og kontekst, og kombinere dette i en helhetlig tilnærming til oppgaven

- god forståelse for samspillet mellom terreng, arkitektur og bevegelse.

FASE 1

- invitere til åpen prekvalifisering, der vi ber interesserte kunstnere og landskapsarkitekter danne team og melde sin motiverte interesse.
- inntil fire teams inviteres til en lukket konkurranse. I forbindelse med befaring på stedet i starten av konkurranse-perioden avholdes et seminar, med det formål å gi en bred og grundig introduksjon til konteksten og det historiske utgangspunktet for prosjektet.
- juryering av konkurranseutkast, eventuelle justeringer av utkast og kontraktsinngåelse

FASE 2

- Detaljering
- oppførelse av minnesmerke og opparbeidelse av uteområde

Seminar

Det vil i forbindelse med konkurransen avholdes en befaring på stedet for de deltakende teamene, hvilket er en vanlig praksis ved oppstart av konkurranser. Men da dette prosjektet baserer seg på et komplekst historisk utgangspunkt, så er det ønskelig fra komiteens side å gi de konkurrerende teamene en grundig kjennskap til historikken og konteksten, og sentralt i fase 1 er derfor et seminar med dette som formål. Vi vurderer også å åpne dette seminaret for andre interesserte. Det planlegges foreløpig for at befaring og seminar avholdes fysisk, men grunnet uforutsigbarhet med hensyn til covid-19-restriksjoner tas det forbehold om mulig digital gjennomføring.

Utover å gi innsikt i en historisk fremleggelse av krigsseilere, så vil seminaret også inkludere fagkompetanser fra andre felt, for å perspektivere emnet og bidra til en åpen og nyansert tilgang til konteksten og det å etablere et minnesmerke i offentlig rom. Det vil også gi de involverte partene anledning til å dele sine forventninger til kunstprosjektet, og etablere en forståelse for hverandres perspektiver og utgangspunkt.

Vår ambisjon med seminaret er å diskutere spørsmål omkring kollektive minner, hvordan vi beslutter hva som faller innenfor og utenfor, og se nærmere på hvordan det norske samfunnet feilet i å ta vare på krigsseilerne. Hva kan vi lære av den historien? Og hva er kunstens plass i minne-kulturen?

Det overordnede målet er å kunne fasilitere en samtale som knytter sammen miljøer, bidrar til å lære på tvers av miljøer, nyanserer

fortellingen og lar disse erfaringene ligge til grunn for konkurransen og utformingen av minnesmerket. Det vil gi mulighet for konkurransedeltakerne til både å ta utgangspunkt i detaljer og enkelthistorier samtidig som de kan se det i et større perspektiv.

5: FORSLAG TIL INVITERTE TEAM

ÅPEN PREKVALIFISERING - UTLYSNING

Prosjektets kunstplan ble godkjent, med justeringer, i Stavanger kommunes kunstutvalg 24.februar, og etterfølgende ble invitasjonen til å melde sin interesse for prosjektet lyst ut gjennom flere kanaler. Den ble sendt ut på mail til regionale billedkunstnere og kunsthåndverkere gjennom Rogaland Kunstsenters email-lister, den ble delt gjennom Kunstsentrene i Norge og via medlemsbrev hos Norske Kunsthåndverkere og hos Norske Billedhuggeres Forening. Den ble også delt på digital oppslagstavle hos Billedkunstneres Forbund i Danmark, og ble også sendt til tilsvarende organisasjon i Sverige. Utlysningen ble også delt gjennom Norske Landskapsarkitekters forening nettside og gjennom medlems-brev, samt annonsert gjennom diverse fora og grupper i sosiale medier, bl.a i gruppen «Søknadsfrister for kunstnere (med 15.000 medlemmer)».

Til fristen den 12.april kl. 13:00 var det 25 team som hadde meldt sin interesse og innlevert det påkrevde materialet. Ytterligere to team meldte sin interesse etter fristens utløp.

Blant teamene var det god spredning både når det gjelder uttrykk, alder, kjønn og geografi. Aldersmessig var det et spenn fra personer født på 40-tallet til 80-tallet, og geografisk var det søkere fra Rogaland, Vestland, Innlandet, Oslo, Viken,

Trøndelag, Troms og Finnmark, samt fra både Danmark, Sverige, Storbritannia og Tyskland.

Når det gjelder relevant erfaring så var det et spenn fra relativt nyutdannede kandidater med mindre praktisk erfaring, til veldig etablerte, deriblant professorer, både i kunst og landskapsarkitektur.

VURDERING OG INVITASJON TIL LUKKET KONKURRANSE

Utlysningen bad om en samlet pdf med en kort motivasjonstekst fra teamet, visuell dokumentasjon over begges tidligere arbeid, samt CV-er. På dette grunnlag ble forståelse av prosjektet, relevant erfaring og kompetanse vurdert.

Det var mange godt kvalifiserte kandidater blant de 25 teamene som hadde meldt sin interesse, og det krevde grundige diskusjoner, i flere omganger, for å ende opp med en sammensetning av kun 4 team.

Vurderingsarbeidet ble organisert ved at komiteens prosjektgruppe, landskapsarkitekt, kunstkonsulent og rådgiver, gjorde en første sortering i to omganger, og la deretter frem en kortere liste på åtte potensielle team for resten av

kunstkomiteen. Komiteen ble så i sitt første diskusjonsmøte enige om tre team som var klart aktuelle, mens det var noe uenighet om hvilket av de resterende teamene som skulle bli det fjerde. Etter et andre diskusjonsmøte kom komiteen til enighet om den endelige sammensetningen, og hvilke fire team som foreslås invitert til den lukkede konkurransen.

En helhetlig utforming av minnesmerke over krigsseilerne i kombinasjon med opparbeidelse av Helmich Gabrielsens plass er et omfattende prosjekt som stiller høye krav både til situasjon- og kontekst-forståelse, tekniske og materielle løsninger, samt til varighet og robusthet.

Komiteen foreslår team som den anser for å ha gode forutsetninger for å lykkes med dette arbeidet ved at kunstner kan vise til erfaring med kunst i offentlig rom eller demonstrerer materiell og romlig forståelse gjennom annen skulpturell praksis, og ved at landskapsarkitekt har relevante realiserte prosjekter å vise til, utover rent design og planleggingsarbeid.

I dette utvalget er det god kjønnsmessig balanse, der teamene består av henholdsvis to kvinner, tre kvinner, to menn, samt en mann og to kvinner.

Aldersmessig er det også god spredning, kandidatene er født på 40-, 50-, 60-, 70- og 80-tallet - den eldste er 79 år, og den yngste er 32 år. Ett av teamene er regionalt forankret (kunstner fra Stavanger men bosatt i Sverige, landskapsarkitekt basert i Stavanger), mens de øvrige tre er fra henholdsvis Oslo, Trondheim og London/Oslo.

De fire teamene presenteres kort under her (i en ikke-prioritert rekkefølge).

TEAM A: GEIR STORMOEN OG AGRAFF

Geir Stormoen (f.1942) er en norsk kunstner og billedhugger. Han jobber med et bredt utvalg av materialer og uttrykk. Han har i flere år arbeidet i stein, men de siste årene også i ulike metaller, gjennom støping og sveising. Arbeidene hans viser en stor forståelse for materialenes egenskaper og kvaliteter, gjennom et hovedsaklig abstrakt formspråk. Han jobber ofte i grenselandet mellom skulptur og arkitektur, og har lang erfaring med å utsmykke offentlige by- og landskapsrom, blant annet Bryggetorget på Aker Brygge, Gardermoen og Regjeringskvartalet. I perioden 1970–86 var Stormoen førsteamanuensis ved Institutt for form og farge, Arkitektavdelingen, NTH og i 1987–91 professor II ved Institutt for farge, SHKS.

Jan Løvdal (f.1959) partner og faglig leder i Agraff, er en erfaren landskapsarkitekt som har jobbet med utformingen av en rekke små og store byrom, alt fra skolegårder, kirkegårder og historiske veiter, til Torvet i Trondheim. Han har nøkkelerfaring innen landskapsutforming og detaljprosjektering av byområder og gate- /veianlegg. Han har mottatt Trondheim kommunes byggeskikkpris to ganger og vært nominert til statens byggeskikkpris for uteområdene ved St.Olavs hospital. Løvdal er fast sensor ved NTNU og UMB.

Jan Løvdal og Geir Stormoen har samarbeidet tidligere og har god erfaring med å jobbe frem helhetlige og gjennomførbare løsninger.

TEAM B:

VIEL BJERKESET ANDERSEN OG VERTE

Viel Bjerkeset Andersen (f.1963) er en norsk kunstner som jobber med flere medier og uttrykk inkludert fotografering, installasjoner, skulpturer, video- og lydverk, og er mest kjent for sine store offentlige kunstverk.

Kunstprosjektene og kunstverkene beveger seg i grenselandet mellom arkitektur, landskaps- arkitektur / landart, skulptur og objekter. Kunstprosjektene kan variere mellom store formater og store grep til små, mer suptile tegn, men alltid med et fokus på den menneskelige størrelsen, bevegelse og erfaring tilknyttet omgivelsene.

Viel Bjerkeset Andersen har sin utdannelse fra Statens Håndtverk- og Kunstindustriskole i Oslo, Ecole Nationale Supérieure des Beaux-Arts i Paris og Statens Kunstakademi i Oslo. Hun har vært tilknyttet Høyskolen i Oslo som MA-veileder, NMBU Inst. for Landskapsplanlegging på Ås som både gjesteforeleser/gjestelærer og ekstern sensor.

Anita Veiseth er partner og leder for landskap og plan i VERTE landskap-arkitektur AS.

Hun har over 25 års erfaring med gjennomføring av prosjekter i Nord-Norge. Anita er sertifisert som BREEAM-AP rådgiver av Grønn Byggallianse, og har vært sentral i arbeidet med sertifisering av VERTE til Miljøfyrtårn

Hun har vært prosjektansvarlig for LARK ved blant annet Nye Kirkenes Sykehus, Ny Grensestasjon Sør og Nord, Leknes lufthavn, Rørvik lufthavn og Båtsfjord nye lufthavn.

Anita underviser ved Tromsø Academy of Landscape and Territorial studies, og er også sensor og veileder ved diplomarbeid.

TEAM C:

JONE KVIE OG ATSITE

Jone Kvie (f 1971) Kvie er en norsk kunstner som utforsker skulptur som form, materiale og vekt med både klassiske og modernistiske metoder. Han tar ofte utgangspunkt i naturvitenskapelig forskning, og med referanser til natur, alkymi og universet, undersøker han nåtiden og den menneskelige tilstanden i monumentale, organiske og minimalistiske skulpturer. Enten Kvies skulpturer er støpt i bronse eller aluminium, eller skåret i marmor, er deres uttrykk stamt, massiv og presist.

Kvie har sin utdannelse fra Kunstakademiet i Oslo og det Vestlandske Kunstakademi i Bergen.

Imke Wojanowski, f.1970, er landskapsarkitekt MNAL og partner i Atsite AS. Hun har 20 års erfaring som prosjektleder i

utforming og prosjektering av uterom i ulike skala og kontekst. Prosjektene spenner fra små intervensjoner til store stedsanalyser og komplekse planer. Hun har spesialkompetanse i bevaring av historiske anlegg og prosjekter i kulturhistorisk kontekst.

Anne Truelsen Schultz, f.1976, er landskapsarkitekt MNAL og partner i Atsite AS. Hun er konsulent for arkitekter og landskapsarkitekter i Stavanger og omegn, Oslo og Sør Norge.

Kvie og Wojanowski har tidligere samarbeidet om to turistvegprosjekter i regi av Statens Vegvesen.

TEAM D:

MARISA FERREIRA OG GRINDAKER + MÉSEN

Marisa Ferreira (f.1983) er en portugisisk kunstner som har bodd i Stavanger i flere år, men bor nå i London hvor hun tar en ph.d i kunst i offentlig rom ved Royal College of Art. Hun har i sine tidligere arbeider et stramt og distinkt uttrykk, og har utført flere offentlige kunstprosjekter der geometriske former og en dynamisk og vital fargepalett omsettes i større veggbaserte relieffer. I sine nyere arbeider utforsker hun kunstens sosiale funksjon i det offentlige rom, i krysningen mellom samtidskunst, arkitektur og materiell kultur.

Doriane Happel f.1989, er landskapsarkitekt i Grindaker AS og har flere års erfaring fra mange forskjellige prosjekttyper som boligområder, byrom, skoler og parker fra skisseprosjektnivå til detaljprosjektering. Doriane har i tillegg arbeidet med landskapsanalyser og regulering. Hun har vært ansvarlig prosjekterende landskapsarkitekt ved bl.a Tåsen Senter, Fiskebrygga (gate og byrom), Harbitz Torg i Oslo, og Kistefosmuseet (utvidelse av kunstparken).

Vibeke Christensen har de siste 20 år jobbet i kulturbyrået Mésen, som hun var med å starte opp. Her jobber hun med kuratering, kunstproduksjon og som CEO for selskapet. Christensen sin kompetansefelt, foruten å kuratere og produsere, er å drive frem og lede ulike prosesser med strategisk tenkning, rådgivning, utvikling av planer og programmer.

6: BUDSJETT OG FINANSIERING

FASE 1 - konkurranse og seminar INNTEKTER	BUDSJETT
Stavanger kommune, kultur (2019+2020)	kr 125 000,00
Stavanger formannsskap, reservekonto	kr 175 000,00
Sola, Randaberg, Sandnes kommuner, 25.000kr hver	kr 75 000,00
stavanger søemandsforening	kr 20 000,00
Sum	kr 395 000,00

FASE 1 - konkurranse og seminar UTGIFTER	BUDSJETT
Konkurranshonorar, 3 team x 60.000kr (honorar for vinner inkl i fase2)	kr 180 000,00
reise og kostutg. befarig for 3 team (minst ett lokalt team?)	kr 30 000,00
seminar, faglig innhold, reiser, evt kostnader teknisk, bevertning mm.	kr 42 000,00
formidling, konkurransemateriell	kr 10 000,00
forsikringer	kr 6 000,00
dokumentasjon av seminar og prosess (som del av evt formidling i fase 2)	kr 12 000,00
honorar, kunstkonsulent fase 1	kr 95 000,00
honorar + reise eventuell faglig representant i jury	kr 10 000,00
uforutsette utifter	kr 10 000,00
Sum	kr 395 000,00

Fase 1 er finansiert ved hjelp av midler fra Stavanger kommune, de omkringliggende kommunene Randaberg, Sandnes og Sola, samt Stavanger Søemandsforening.

FASE 2

Prosjektets FASE 2 finansieres ved midler avsatt i Stavanger kommunes Handlings- og økonomiplan, ved gave fra Stavanger Søemandsforening, bidrag fra de omliggende kommunene på Nord-Jæren, samt ved innsamlede midler.

Av det totale budsjettet på kr 5.000.000 vil kr 500.000 gå med til interne prosjektkostnader og det vinnende teamet vil utarbeide sitt konkurranseutkast med utgangspunkt i et budsjett på kr 4.500.000.

I det vinnende teamet vil kunstner få ansvar for å frembringe og montere kunstverket på stedet som en totalentreprise, mens landskapsarkitekt vil bli engasjert til detaljering av skisseforslaget og skal overlevere detaljplaner og anbudsbeskrivelse for uterommet.

Det skal derfor i teamets budsjett-forslag tydelig fremgå hvilke kostnader som beregnes til kunstverk (honorar, materiell og montering), hvilke kostnader som beregnes til plass-opparbeidelse av uterommet, samt hvilke kostnader som beregnes til honorar til landskapsarkitekt for prosjekteringsarbeid.

Budsjett-forslaget skal også inkludere kunstavgift på 5% av den totale kostnaden av kunstverket.

Formålet med prosjektet er å få et helhetlig grep som kombinerer minnesmerke og plass-opparbeidelse på en god måte. Alt etter hvilke løsninger det vinnende forslaget baserer seg på så kan grensen mellom hva som defineres som opparbeidelse av uterom og hva som defineres som minnesmerke/kunstverk være vanskelig å definere tydelig, også budsjettmessig.

Men det er likevel opp til teamet å definere dette i sitt budsjettforslag, både for å kunne beregne kunstavgiften, men også for at de to områdene vektet noenlunde likt, og det foreslås derfor en kostnadmessig fordeling mellom minnesmerke/uterom, som gjør at ingen av de to områdene utgjør mindre enn 40% av den totale rammen.

FASE 2 - INNTEKTER	BUDSJETT
Stavanger kommune, kultur HØP 2021, 2022	kr 2 000 000,00
Stavanger Sjømandsforening	kr 1 000 000,00
Innsamlede midler	kr 2 000 000,00
Sum inntekter	kr 5 000 000,00

FASE 2 - UTGIFTER	BUDSJETT
PROSJEKTKOSTNADER INTERNT	
Administrasjon, planlegging	kr 120 000,00
Kunstkonsulent	kr 150 000,00
Formidling, dokumentasjon og skilt	kr 50 000,00
Konkurranshonorar vinnerutkast	kr 60 000,00
Uforutsette utgifter	kr 120 000,00
Sum prosjektkostnader internt:	kr 500 000,00
PROSJEKTKOSTNADER MINNESMERKE OG UTEROM	
Teamets budsjettforslag skal omfatte:	
Kostnader til kunstverk, inkl honorar, materialer, montering	
kunstavgift (5% av kostnader til kunstverk)	
Kostnader for honorar landskapsarkitekt (detaljering, prosjektering)	
kostnader til bygging/opparbeidelse av uterom, inkl fjerning av paviljong	
Sum prosjektkostnader minnesmerke og uterom:	Kr 4 500 000,00
Sum prosjektkostnader:	kr 5 000 000,00

7: FRAMDRIFTSPLAN

2020

Høsten: diverse møter i arbeidsgrupper, møter mellom Stavanger kommune og Stavanger Søemandsforening, fastsetting av kunstkomité og innsamlingskomité

2021

januar:

ferdigstillelse av kunstplan for forberedelse til kunstutvalg

24 februar: møte i Stavanger kommunes kunstutvalg
Godkjenning av kunstplan

Start mars:

utsendendels av invitasjon til åpen prekvalifisering

12.april:

frist for team bestående av billedkunstner og landskapsarkitekt å melde sin motiverte interesse

april:

kunstkomité velger ut fire team som forslås til lukket konkurranse

19.mai: møte i stavanger kommunes Kunstutvalg
presentasjon og godkjenning av valgte team- påfølgende

invitasjon til lukket konkurranse, inkl befaring og seminar (formell konkurranseinvitasjon når budsjett er vedtatt)

9.juni: ekstraordinært møte i Stavanger kommunes Kunstutvalg
godkjenning av budsjett for fase 2.

18 juni:

befaring og seminar, (seminar:fysisk deltakelse kun for involverte, andre interesserte kan følge digitalt)

18.juni-25.oktober:

3mnd konkurranseperiode (juli er ferie)

slutt oktober-start november:

vurdering av konkurranseutkast, klargjøring av materiale til juryering

8.des: ekstraord. møte i Stavanger kommunes Kunstutvalg
juryering av konkurranseforslag, med påfølgende kontraktsinngåelse

Des 21-nov 22:

oppføre minnesmerke og opparbeide uteområde,

nov/des 2022:

overlevering og endelig godkjennelse i Stavanger kommunes kunstutvalg

FASE 1

FASE 2

NOV DES JAN FEB MAR APR MAI JUN JUL AUG SEP OKT NOV DES JAN FEB MAR APR MAI

KUNST-KOMITÉ

UTARBEIDE
KUNSTPLAN

GODKJENNE KUNSTPLAN,
STAVANGER KOMMUNES KUNSTUTVALG

INVITASJON TIL PREKVALIFISERING:
KUNSTNER + LANDSKAPSARKITEKT

UTVELGELSE AV 3 TEAM TIL KONKURRANSE

19.mai GODKJENNE VALG AV 4 TEAM,
STAVANGER KOMMUNES KUNSTUTVALG

9.juni GODKJENNE BUDSJETT
STAVANGER KOMMUNES KUNSTUTVALG

18.juni SEMINAR + BEFARING -

JURYERING AV
KONKURRANSE
UTKAST +
KONTRAKT

OPPFØRE MINNESMERKE +
OPPARBEIDE UTEOMRÅDE

INNSAMLINGS-KOMITÉ

18.juni - 25.okt
3MND KONKURRANSE

FINANSIERINGAV FASE 2

8. VEDLEGG:

Konkurransmateriell, reguleringsplan, ortofoto, normer med mer, vedlegges i mappe som deles med de deltakende teamene via dropbox.

Linker om krigsseilere:

Krigsseilerregisteret:

<https://www.krigsseilerregisteret.no/no>

TV-serie om krigsseilerne på NRK:

<https://tv.nrk.no/serie/evig-heder/sesong/1/episode/1>